

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.31.15>
УДК 746.4:39 (477)

ЕТНІЧНІ МОТИВИ В АВТОРСЬКИХ РОЗРОБКАХ ЛЮДМИЛИ СЕМИКІНОЇ 1960–1990-Х РОКІВ У КОНТЕКСТІ СИНТЕЗУ МИСТЕЦТВ

Папета Олена Валеріївна

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри комп'ютерних технологій, дизайну і графіки
Національного авіаційного університету, Київ, Україна,
e-mail: papeta.ev@gmail.com, orcid: 0000-0002-7053-1291

Анотація. **Мета.** Виявити етнічні мотиви в авторських розробках одягу Л. Семикіної; провести стилістичний аналіз образно-пластичних рішень костюмів із колекцій 1960–1990 років з метою визначення їхніх культурно-історичних і семантичних зв'язків; розглянути особливості творчого методу Л. Семикіної в контексті новаторських тенденцій і композиційно-колористичних інновацій, показати синтез архаїчних художньо-стильових рішень із сучасними підходами у проектуванні одягу. **Методологія.** Застосовано метод архівних і бібліографічних розвідок, історичний метод, а також метод теоретичних узагальнень. Метод синтезу – для виявлення взаємозв'язків між художницею та соціумом. Метод мистецтвознавчого, зокрема образно-стилістичного, аналізу було застосовано у процесі виявлення етнічних мотивів у творах Л. Семикіної. **Результати.** Авторська серія костюмів Л. Семикіної з колекцій 1960–1990 років – яскраве та переконливе свідчення того, як сучасний художник-дизайнер, звертаючись до невичерпного джерела ідей, образів і форм культурної спадщини України, знаходить нові форми духовної й естетичної спадкоємності. Її оригінальні строї є новаторською формою дизайнерського підходу до проблеми переосмислення етнічних ознак костюма, від історичних стилізацій до міфопоетичних реконструкцій. У контексті проблеми аналізу етнічної морфології одягу розробки Л. Семикіної – це спроба духовного відтворення конструктивно-сакральної функції костюма, з послідовним відображенням дизайнерської ідеї в матеріалі. **Наукова новизна.** Уведено в науковий обіг невідомі факти створення авторських колекцій Л. Семикіної та неопубліковані етнічні строї із приватної збірки художниці; здійснено мистецтвознавчий аналіз образно-пластичного рішення костюмів із колекцій 1960–1990 років; виявлено специфіку художньої інтерпретації історичних і національних мотивів в авторських моделях одягу. **Практична значущість.** Результати проведеного дослідження стануть у пригоді науковцям і науково-педагогічним працівникам у процесі дослідження культурно-мистецького руху нонконформізму в Україні, вивчення етностилістики українських авторських строїв, у викладанні профільних дисциплін з дизайну одягу. Для дизайнерів проведене дослідження має суто практичну цінність у створенні сучасного одягу з використанням етнічних мотивів.

Ключові слова: етнічні тенденції, стилістика, дизайн одягу, творчий метод, семантика, синтез мистецтв, образ, міфопоетичні мотиви.

ВСТУП

Одним із важливих аспектів розробок сучасного одягу з елементами етнічних мотивів є глибоке, ґрунтовне вивчення досягнень провідних українських митців, що працювали в цій галузі мистецтва у другій половині ХХ ст. Тема є актуальною для поглибленого аналізу проблем сучасного конструювання одягу, його художньо-пластичного рішення в контексті синтезу мистецтв. Стаття присвячена аналізу етнічних мотивів в авторській серії костюмів художниці Л. Семикіної, лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка, живописця, графіка та дизайнера одягу. Завдяки самобутності її творчого методу ми маємо можливість проаналізувати оригінальні зразки строїв на історичну тематику, а також зразки костюмів для естрадних виконавців, у яких художниця творчо переосмислює тенденції, що мали місце в українській сценографії першої чверті ХХ ст.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Наукові дослідження проблем інтеграції історико-культурного доробку в галузі дизайну одягу охоплюють широкий спектр напрямів і свідчать про те, що така постановка проблеми натеper є актуальною. Серед найбільш ґрунтовних праць, присвячених використанню етнологічних мотивів у слов'янському костюмі, роботи З. Васиної «Український літопис вбрання» [1]; З. Тканко, О. Коровицького «Моделювання костюма в Україні ХХ ст.» [8], Л. Соколюк «Проблема національного стилю в українському мистецтві першої третини ХХ ст.» [5], Г. Стельмащук «Традиційні головні убори українців» [8]. Щодо методики оцінки моделей колекцій сучасного одягу з погляду їх художньо-естетичних, утилітарних і соціальних критеріїв, варто відмітити ґрунтовні роботи І. Гардабхадзе [2], у яких висвітлено комплексні проблеми та тенденції в дизайні одягу. У статті також розглядається питання впливу українського авангарду на формування творчої манери Л. Семикіної. Серед актуальних досліджень на цю тему можна зазначити наукові видання за редакцією Д. Горбачова, О. Папети, С. Папети [9; 10], О. Федорука [11; 12].

МЕТА

Виявити стилістичні особливості етнічних мотивів у дизайнерських розробках одягу Л. Семикіної; провести аналіз образно-пластичних рішень костюмів авторських колекцій строїв 1960–1990 рр. для визначення їхніх культурно-історичних і семантичних зв'язків; розглянути особливості творчого методу художниці Л. Семикіної в контексті

новаторських тенденцій і композиційно-колористичних інновацій у контексті синтезу мистецтв.

На відміну від археології або історії, що свідчать про минулі епохи мовою текстів і артефактів, Л. Семикіна переосмислює події минулого через суб'єктивне сприйняття, яке часом виявляється не менш переконливим. Авторські розробки художниці в галузі одягу – це не тільки фантазії на історичну тематику. Вони є результатом синтезу численних вражень, «пропущених» крізь призму її художнього бачення. В інтерпретаціях Л. Семикіної одяг, виконаний відповідно до культурних традицій кочових племен Північного Причорномор'я та декорований відповідно традиційними сакральними символами цих кочових народів, був пластичним відтворенням складного знаково-символічного комплексу.

Виключення із СХУ та штучно створена ізоляція навколо художників-нонконформістів стимулювала мисткиню до спроб само-реалізації в нових для неї напрямках художньої діяльності. Так, від початку 1960-х рр. вона виконує проекти концертних костюмів для Національної філармонії України, а також низку творчих розробок у галузі повсякденного одягу. У результаті проведеного аналізу ескізів костюмів, які збереглися у приватній колекції Л. Семикіної, передусім стає зрозуміло, що художниця цікавилася сучасними тенденціями європейської моди, представленими в колекціях видатних кутюр'є Франції, Британії, Італії. Причому головну увагу вона приділяла формальним аспектам, як-от площинна структура та виразність основного силуету, конструктивність другорядних елементів, абстрактна експресивність тла. Як відомо, найбільший вплив на моду 1950–1960-х рр. мав французький кутюр'є Крістіан Діор, який у 1947 р. представив новий напрям у моді – New Look: злегка похилі плечі, щільний обхват талії, заокруглені стегна та широка спідниця до литки. Це була так звана «романтична» лінія в моді. Для Л. Семикіної концепція К. Діора, яка підносила одяг над буденністю, долаючи його суто утилітарне значення, була близькою, оскільки сама художниця бачила в одязі вираження певних світоглядних уявлень, а не банальну корекцію зовнішності.

Таке вирішення з обтислим ліфом і пишною спідницею ідеально підходило для урочистих випадків. У-силует, зразок якого Л. Семикіна демонструє в ескізі (рис. 2), уособлював ідею ділового строю та був продемонстрований К. Діором у пізніших колекціях. Тут домінував верхній одяг із підплечниками

Рис. 1. Ескізи костюмів для Національної київської філармонії. 1960–70-ті рр. Автор Л. Семикіна

Рис. 2. Ескізи костюмів для Національної київської філармонії. 1960–70-ті рр. Автор Л. Семикіна

та вузька спідниця до середини литки. Трапецієподібний силует К. Діор запровадив у 1957 р. Ів Сен-Лоран розробив цю лінію в 1958 р. у сукнях у формі трапеції.

Саме цей силует найчастіше трапляється в ескізах концертних строїв Л. Семикіної для Національної філармонії України. Варто зазначити, що діорівські силуети стали для Л. Семикіної лише своєрідною конструктивною схемою, яку вона наповнила цілком оригінальним змістом. Якщо розглянути характер конструювання фігур цієї серії ескізів, стає очевидним, що вона створює їх не як модельєр одягу, а як художник-конструктивіст. Виникають прями

аналогії з конструктивістською сценографією В. Меллера й А. Петрицького, які проектували архітектоніку костюма, не вдаючись у технологічні деталі.

На відміну від традиційної графіки художників-модельєрів, що вирізняється витонченою пластикою силуетів, видовженістю пропорцій, підкресленою динамікою поз, фігури Л. Семикіної підпорядковуються логіці сполучення площин, з яких вони зіставлені. Причому в окремих випадках художниця навмисне акцентує креслярські прийоми створення своїх фігур, як, наприклад, в ескізах чоловічих строїв (рис. 4). Своєрідна пластика й елегантність жіночих фігур у виконанні

Рис. 3. Ескізи костюмів для Національної київської філармонії. 1960–70-ті рр. Автор Л. Семікіна

Л. Семікіної народжується на контрасті статичної площинної схеми тулуба, зіставленого із прямокутників, трапецій, овальних форм і «приставлених» до нього головок, рук і ніг, трактованих у реалістичній манері. В окремих випадках мисткиня досягає експресії образу завдяки прийомам деформації та композиційного контрасту.

Можливо, найнесподіванішим елементом ескізів цього циклу є використання абстрактного супрематичного тла для окремих фігур. Таке художнє вирішення тільки підтверджує припущення, що художниця була знайома з окремими творами українських художників-авангардистів 1910–1930-х рр. і перебувала під враженням від побаченого. Характер розташування площин, які нібито нашаровуються одна на одну, створюючи щільне насичене тло, надзвичайно нагадує кубофутуристичні композиції О. Екстер київського періоду та супрематичні композиції художників кола К. Малевича. Зокрема, в ескізах, які виконали художники-авангардисти для сільських артілей у Скопцях і Вербівці, мав місце схожий стильовий прийом. Зближує ці роботи з ескізами Л. Семікіної й обставина, що в обох випадках супрематичні композиції мають, так би мовити, прикладний характер. Роботи авангардистів переважно передбачалися як зразки для вишивок. Композиції Л. Семікіної мали слугувати тлом для фігур, унаслідок чого супрематичні мотиви трактовано не в концептуальному, а переважно в декоративному ключі.

Декоративний ефект у роботах цієї серії визначається також використанням елементів національних українських строїв і орнаментальних вставок. Цей прийом був передусім

зумовлений, як зазначалося у третьому розділі дисертації, зверненням молодих митців до національної культурно-мистецької спадщини. Водночас тут убачається і рефлексія на загальноєвропейські процеси в контексті альтернативної молодіжної культури 1960-х рр. Зокрема, наприкінці 1960-х – на початку 1970-х рр. формується стиль, народжений на основах фольклорних мотивів різних європейських етносів. Концептуальним засадам цього стилю були притаманні ідеалізовані романтичні уявлення щодо природної простоти сільського життя. Завдяки спонтанному творчому пориву молоді виникали дивовижні комбінації ультрасучасного й архаїчного одягу, що інспірувало найбільш далекоглядних кутюр'є на створення нових молодіжних колекцій. Надзвичайно виразною деталлю ескізів жіночих суконь Л. Семікіної став рясно орнаментований широкий рукав, який мисткиня сміливо комбінує із сучасним Х-силуетом. Такі рукави можна бачити на святкових жіночих сорочках, причому їх значна площа дозволяла народним майстриням створювати справжні орнаментальні шедеври. Але чи не найвиразнішим елементом у цій серії ескізів є орнаментування окремих зон одягу.

У своїх розробках художниця частково дотримується традиційної схеми розташування орнаменту, але переважно її вирішення позначаються чітко виявленою авторською манерою. У першому випадку очевидно, що Л. Семікіна, застосовуючи щільну орнаментальність рукавів, утримується в межах традиції. Орнаментальні смуги вона розташовує паралельно одна одній, як це велося ще з найдавніших часів. У колористиці художниця теж

дотримується усталених сполук: біле, чорне, червоне. Проте сам рисунок орнаменту вона створює з ритмізованих абстрактних площинних форм, які передусім асоціюються із прийомами геометричного абстракціонізму.

У серії «Скіфський степ» (1960–1990 рр.) художницею Л. Семікіною була втілена спроба переосмислення ролі костюму як найважливішого засобу передачі культурної традиції. Образно-пластичний аналіз її колекції підтверджує думку, що будь-яку епоху можна зрозуміти не тільки через літопис, історію чи матеріальну культуру даного етносу, а й через еволюцію одягу. Актуальність такої постановки питання очевидна і на сучасному етапі історичного розвитку, оскільки дизайн одягу – як повсякденного, так і офіційного, – залишається одним із наочних засобів демонстрації соціального статусу людини, її етнічної приналежності. У процесі дизайнерських пошуків образно-символічного рішення своїх моделей Л. Семікіна звертається до археологічних артефактів та історичних реконструкцій скіфо-сарматського одягу, які дали їй можливість простежити трансформацію символіко-сакральних функцій костюма. Вона виділяє його роль як одного з головних атрибутів, що виконував репрезентативну функцію для визначення приналежності людини до соціальної чи духовної еліти.

Звертаючись до міфопоетичних образів скіфо-сарматських народів, що перебували у степах Північного Причорномор'я в 7–5 ст. до н. е., вивчаючи археологічні знахідки, історичні реконструкції в галузі одягу, Л. Семікіна прийшла до розуміння традиційного костюму цих кочових племен як прообразу не тільки княжого одягу часів Київської Русі, а й традиційного українського національного строю. Так само, як етнічний одяг скіфів і сарматів, авторські строї Л. Семікіної в більшості виконані з натуральних тканин, частіше із щільного сірого сукна, рясно прикрашеного золотою та срібною аплікацією, яка своїм графічним абрисом нагадує древні письмена та символи. Строї мають ідентичну викройку, в основу якої покладено довге вбрання із широкими рукавами.

Головні убори також мають прямі аналогі з скіфо-сарматськими елементами головного вбрання (башликами, тіарами, калафами). У дизайнерських розробках головних уборів, за аналогією із традиційними формами одягу скіфо-сарматських племен, мисткиня об'єднує практичність і естетику, утилітарність і символізм.

Для орнаментального оздоблення строїв художницею використані матеріали, подібні

Рис. 4. Костюм із серії «Скіфський степ». 1993–1996 рр.
Сукно, фетр, аплікація. Автор Л. Семікіна

до тих, які використовувалися або могли бути використані під час створення скіфо-сарматського одягу: сукно, фетр, дерево, метал, шкіра. Цим речам властива яскраво виражена декоративність завдяки оздобленню золотими та срібними елементами, з яких складено орнаментально-пластичне декорування її одягу. Геометричний орнамент, яким оздоблено її строї, художниця трактує як універсальний код передачі сакральної інформації, важливої для розуміння культурних і релігійних понять даного етносу. Оригінальне дизайнерське рішення мають орнаменти, розроблені у стилістиці так званого «звіриного» стилю. Головні «персонажі» – олені, коні, птахи – трактовані в індивідуальній манері, у якій органічно злиті пластичний реалізм і абстрактна стилізація. Художниця зображує тварин у складних ракурсах, підкреслює видові ознаки, пластику тіла, внутрішній динамізм і напругу. Водночас силуети тварин в орнаментальному декорі її строїв прочитуються і як виразні абстрактні форми.

Л. Семікіна, як дизайнер одягу, іде шляхом демонстративної символізації, досягає водночас різноманітності орнаментики. Художниця трансформує власне емоційне сприйняття образу у вигляді орнаментального рішення сюжету, застосовує для своїх строїв принцип синтезу мистецтв. Яскравим прикладом такої інтерпретації є оздоблення нижньої частини костюма «Скіфська цариця Сонця», що виконано в техніці аплікації на

тканині. Усі елементи даної композиції є символічною ритуальною містерією. Зооморфна пластика, присутня в абстрактних силуетах тварин і птахів, майстерно закомпонована на монохромному тлі, яким є сіре сукно її строїв. Геометризований орнамент, який є неодмінним елементом дизайнерського рішення строїв Л. Семікіної, органічно пов'язаний із поверхнею тканини, її пластикою та фактурою. Це – невід'ємний елемент у створенні цілісного образу, який і є по суті «образом Усесвіту». Доречною буде паралель між міфологічно-сакральною функцією етнічного скіфо-сарматського орнаменту та його пластично-візуальним еквівалентом. Одяг, як обов'язковий предмет побуту, народився з тих же джерел, що і вербальний міф, оскільки саме міфологічною була свідомість людини в момент виникнення матеріальної культури. Костюм, як один із перших етнічних артефактів, теж був матеріальним аналогом світу, відповідним рівню світогляду соціуму.

У даному контексті авторські строї із серії «Скіфський степ» є квінтесенцією світосприйняття художниці, що об'єднує конкретність пластичного образу, тотожність понять минулого та сьогодення, системність у передачі антропоморфних і зооморфних форм, що символізують циклічність буття. Семантичне значення створених художницею образів розкривається в її роботі із площиною, поділеною на геометричні сегменти. Кожен із них, у свою чергу, несе змістовне та символічне навантаження. Орнаментальне рішення образу має декоративні елементи у вигляді солярних символів – кола, хреста, свастики. Інакше кажучи, у декорі цього костюма основна семантична роль відведена найдавнішим неолітичним символам, які споконвіку виконували в культурі етносу скіфо-сарматських народів меморіальну, сакральну, символіко-міфологічну функцію. Семантичне наповнення жіночого образу «Скіфської цариці Сонця» трактовано художницею як оберіг і духовний гарант безперервності життєвого циклу. У дизайнерському рішенні костюма Л. Семікіна робить смисловий акцент на посиленні монументальності створеного образу. Для цього вона використовує метод збільшення масштабності – костюм у масштабному відношенні вище середнього людського зросту.

ВИСНОВКИ

Авторська серія костюмів Л. Семікіної – яскраве та переконливе свідчення того, як сучасний художник-дизайнер, звертаючись до невичерпного джерела ідей, образів і форм культурної спадщини України, знаходить нові

форми духовної й естетичної спадкоємності. Її оригінальні строї є новаторською формою дизайнерського підходу до проблеми переосмислення етнічних ознак костюма, від історичних стилізацій до міфопоетичних реконструкцій. У контексті проблеми аналізу етнічної морфології одягу розробки Л. Семікіної – це спроба духовного відтворення конструктивно-сакральної функції костюма, з послідовним відображенням дизайнерської ідеї в матеріалі. Пластична структура її моделей організована відповідно до тих функцій, на які вона розрахована, а матеріали та засоби виготовлення максимально повно втілюють задум дизайнера-конструктора. Л. Семікіна пропонує трактування костюма як полісемантичного образу, що безпосередньо може впливати на світосприйняття людини. І, безумовно, у вигляді висновку важливо підкреслити концептуальний характер кожного окремого строю, який є прикладом естетичної виразності художнього образу в сучасному культурному просторі.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Васіна З. Український літопис вбрання : книга-альбом. Київ : Мистецтво, 2003. С. 436–444.
- [2] Гардабхадзе І. Особливості системного підходу до вирішення актуальних проблем дизайну одягу. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв* 2012. Вип. 15. С. 7–10.
- [3] Інтерв'ю з Л. Семікіною від 23.06.2014 р. Рукопис // Приватний архів О. Папети. 18 арк.
- [4] Інтерв'ю з Л. Семікіною від 04.08.2014 р. Рукопис // Приватний архів О. Папети. 9 арк.
- [5] Інтерв'ю з Л. Семікіною від 20.09.2015 р. Рукопис // Приватний архів О. Папети. 8 арк.
- [6] Інтерв'ю з Л. Семікіною від 10.11.2015 р. Рукопис // Приватний архів О. Папети. 14 арк.
- [7] Папета О. Етнічні мотиви в костюмах Л. Семікіної «Поліська легенда». *Література та культура Полісся*. Серія «Історичні науки». 2015. Вип. 79. 309 с. С. 264. № 3 / відп. ред. і упоряд. Г. Самоїленко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя.
- [8] Папета О. Теоретико-методологічний аналіз етнічних мотивів в костюмах Л. Семікіної. *Етнічна культура в глобалізованому світі* : збірка наукових праць. Одеса, 2015. 172 с. С. 106.
- [9] Соколюк Л. Проблема національного стилю в українському мистецтві першої третини ХХ ст. *Мистецтвознавство України*. 2003. № 3. С. 25–31.
- [10] Стельмашук Г. Традиційні головні убори українців. Київ : Наук. думка, 1993. 240 с.
- [11] Стельмашук Г. Давнє вбрання на Волині : етнографічно-мистецтвознавче дослідження. Луцьк, 2006. 280 с.
- [12] Тканко З., Коровицький О. Моделювання костюма в Україні ХХ ст. : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Брати Сиротинські і К», 2000. 96 с.

[13] Український авангард 1910–1930-х рр. : альбом / авт.-упоряд. Д. Горбачов. Київ : Мистецтво, 1996. 400 с.

[14] Українські авангардисти як теоретики і публіцисти : збірник статей / упоряд. : Д. Горбачов та ін. Київ : Тріумф, 2005. 384 с.

[15] Федорук О. Авангард України: Поміж Сходом і Заходом (1910–1930-ті рр.). Мистецтво, фольклор та етнографія слов'янських народів. Київ, 1993. С. 5–43.

[16] Федорук О. Український авангард. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. Київ : Інтертехнологія, 2006. С. 162–222.

[17] Хмурий В. Театральні строї А. Петрицького. Харків : ДВУ, 1929. 88 с.

[18] Художники України : енциклопедичний довідник / авт.-упоряд. М. Лабінський. Київ : Наукова думка, 2006. 640 с.

[19] Шевчук А. Консервативний аристократизм Людмили Семікіної. *Артанія*. Кн. 20. 2010. № 3. С. 2–15.

[20] Шестопалова Ю. Українська мода як індустрія краси. *Мистецтвознавчі записки* : збірник наукових праць. Вип. 17. Київ : Міленіум, 2010. С. 173–181.

REFERENCES

[1] Vasina, Z.O. (2003). *Ukrainskyi litopys vbrannia*: [Knyha-albom] [Ukrainian clothing chronicle: [Book-album]. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].

[2] Hardabkhadze, I.A. (2012). *Osoblyvosti systemnoho pidkholu do vyrishennia aktualnykh problem dyzainu odiahu* [Peculiarities of a systemic approach to solving current problems of clothing design]. *Visnyk KhDADM*. 15, p. 7–10 [in Ukrainian].

[3] Interviu z L. Semykinoiu (2014). Rukopys. Pryvatnyi arkhiv O. Papety [Interview with L. Semikina from June 23, 2014. Manuscript. Private archive of O. Papeta] [in Ukrainian].

[4] Interviu z L. Semykinoiu (2014). Rukopys. Pryvatnyi arkhiv O. Papety [Interview with L. Semikina dated August 4, 2014. Manuscript. Private archive of O. Papeta] [in Ukrainian].

[5] Interviu z L. Semykinoiu (2015). Rukopys. Pryvatnyi arkhiv O. Papety [Interview with L. Semikina from September 20, 2015. Manuscript. Private archive of O. Papeta] [in Ukrainian].

[6] Interviu z L. Semykinoiu (2015). Rukopys. Pryvatnyi arkhiv O. Papety [Interview with L. Semikina from November 10, 2015. Manuscript. Private archive of O. Papeta] [in Ukrainian].

[7] Papeta, O.V. (2015). *Etnichni motyvy v kostiumakh L. Semykinoi "Poliska lehenda"* [Ethnic motifs in the costumes of L. Semikina "Polish legend"]. *Literatura ta kultura Polissia. Serii "Istorychni nauky"*. Vyp. 79. № 3 / vidp. red. i uporiad. H.V. Samoilenko. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].

[8] Papeta, O.V. (2015). *Teoretyko-metodolohichni analiz etnichnykh motyviv v kostiumakh L. Semykinoi* [Theoretical and methodological analysis of ethnic motifs in the costumes of L. Semikina]. *Etnichna kultura v hlobalizovanomu sviti. Zbirka naukovykh prats*. Odesa [in Ukrainian].

[9] Sokoliuk, L. (2003). *Problema natsionalnoho styliu v ukrainskomu mystetstvi pershoi tretyny KhKh stolittia* [The problem of national style in Ukrainian art of the first third of the 20th century]. *Mystetstvoznavstvo Ukrainy* [in Ukrainian].

[10] Stelmashchuk, H. (1993). *Tradytsiini holovni ubory ukraintsviv* [Traditional headdresses of Ukrainians]. K. : Nauk. Dumka [in Ukrainian].

[11] Stelmashchuk, H. (2006). *Davnie vbrannia na Volyni* [Ancient clothing in Volyn]. *Etnohrafichno-mystetstvoznavche doslidzhennia*. Lutsk, p. 280 [in Ukrainian].

[12] Tkanko, Z., & Korovytskyi, O. (2000). *Modeliuvannia kostiума v Ukraini KhKh stolittia* [Costume modeling in Ukraine of the 20th century]. Lviv: Vydavnytstvo "Braty Syrotynski i K" [in Ukrainian].

[13] *Ukrainskyi avanhard 1910–1930-ky rokiv: albom* (1996) [Ukrainian avant-garde 1910–1930's: album] (Horbachov, D. Eds.). K. : Mystetstvo [in Ukrainian].

[14] *Ukrainski avanhardysty yak teoretyky i publitsysty : zb. statei* (2005). [Ukrainian avant-garde artists as theoreticians and publicists: coll. of articles] [uporiad. D. Horbachov, O. Papeta, S. Papeta]. Kyiv: Triumf [in Ukrainian].

[15] Fedoruk, O. (1993). *Avanhard Ukrainy: Pomizh Skhodom i Zakhodom (1910–1930-ty roky)* [Vanguard of Ukraine: Between East and West (1910–1930's)]. *Mystetstvo, folklor ta etnografia slovianskykh narodiv*. Kyiv [in Ukrainian].

[16] Fedoruk, O. (2006). *Ukrainskyi avanhard. Narysy z istorii obrazotvorchoho mystetstva Ukrainy KhKh st.* [Ukrainian avant-garde. Essays on the history of fine art of Ukraine of the 20th century]. Kyiv: Intertekhnolohiia [in Ukrainian].

[17] Khmuryi, V. (1929). *Teatralni stroi A. Petrytskoho* [Theatrical costumes of A. Petrytskyi]. Kh. : DVU [in Ukrainian].

[18] *Khudozhnyky Ukrainy: Entsyklopedychnyi dovidnyk* (2006). [Artists of Ukraine: Encyclopedic Directory] [avt.-uporiad. M.L. Labinskyi]. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

[19] Shevchuk, A. (2010). *Konservatyvnyi aristokratyzm Liudmyly Semykinoi* [The conservative aristocracy of Lyudmila Semikina]. *Artaniia*. Кн. [in Ukrainian].

[20] Shestopalova, Y. (2010). *Ukrainska moda yak industriia krasny* [Ukrainian fashion as a beauty industry.] *Mystetstvoznavchi zapysky : zb. nauk. prats*. 17. Kyiv : Milenium [in Ukrainian].

ABSTRACT

Papeta O. Ethnic motifs in the author's works of Lyudmila Semikina of the 1960s–1990s in the context of the synthesis of arts.

Purpose. Identify ethnic motifs in L. Semikina's author's clothing designs; to carry out a stylistic analysis of figurative and plastic solutions of costumes from the 1960–1990 collections in order to determine their cultural-historical and semantic connections; consider the peculiarities of the creative method of L. Semikina in the context of innovative trends and compositional and color innovations, show the synthesis of archaic artistic and stylistic solutions with modern approaches in clothing design. **Methodology.** The method of archival and bibliographic research, the historical method, and the method of theoretical generalizations are applied. The method of synthesis is to reveal the relationships between the artist and society. The method of art history and, in particular, figurative and stylistic analysis was applied in the process of identifying ethnic motifs in the works of L. Semikina. **Results.** The author's series of costumes by L. Semikina from the collections of 1960–1990 is a vivid and convincing evidence of how a modern artist-designer, turning to the inexhaustible source of ideas, images and forms of the cultural heritage of Ukraine, finds new forms of spiritual and aesthetic continuity. Her original outfits are an innovative form of designer's approach to the problem of rethinking the ethnic features of the costume, from historical stylizations to mythopoetic reconstructions. In the context of the problem of the analysis of the ethnic morphology of clothing, L. Semikina's work is an attempt to spiritually reproduce the constructive and sacral function of the costume, with a consistent reflection of the design idea in the material. **Scientific novelty.** The unknown facts of the creation of L. Semikina's author's collections and unpublished ethnic costumes from the artist's private collection have been introduced into scientific circulation; the artistic analysis of the figurative and plastic solution of costumes from the 1960–1990 collections were carried out; the specificity of the artistic interpretation of historical and national motifs in author's clothing models was revealed. **Practical relevance.** The results of the research will be useful to scientists and scientific and pedagogical workers in the process of researching the cultural and artistic movement of nonconformism in Ukraine, studying the ethnostylistics of Ukrainian author's costumes, and teaching specialized disciplines in fashion design. For designers, the conducted research has a purely practical value in creating modern clothes using ethnic motifs.

Key words: ethnic trends, stylistics, clothing design, creative method, semantics, synthesis of arts, image, mythopoetic motifs.

AUTHOR'S NOTE:

Papeta Olena, Candidate of Art, Senior Lecturer at the Department of Interior Design of National Aviation University, Kyiv, Ukraine, e-mail: papeta.ev@gmail.com, orcid: 0000-0002-7053-1291

Стаття подана до редакції 09.11.2023 р.